

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ СУТНОСТІ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У даній роботі розглянуто теоретичні підходи та методи реалізації електронної демократії, думки провідних науковців щодо механізмів взаємодії громадянського суспільства з владними інституціями.

Ключові слова: електронна демократія, інформаційно-комунікаційні технології, електронне урядування.

Abstract

In this paper, the theoretical approaches and methods of implementation of e-democracy, the views of leading researchers on the mechanisms of interaction of civil society with government institutions.

Keywords: e-democracy, information and communication technologies, e-government.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що інтеграція українського державного управління до європейського адміністративного простору в умовах розвитку інформаційного суспільства сьогодні поставила нові вимоги до діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх спроможності ефективно діяти в умовах упровадження електронного урядування й розвитку електронної демократії, що зумовлює необхідність змін в усіх без винятку сферах суспільного життя.

За останнє десятиріччя спостерігається зростаюче усвідомлення необхідності розробити нові інструменти для залучення громадськості, які дозволяють більш широкій аудиторії зробити внесок у дискусії з політичних питань, де саме співробітництво буде більш продуктивним та глибоким [1, с. 99].

Багато науковців звертаються до аналізу поняття «електронна демократія» та можливих небезпек, зокрема, інформаційно-технологічного підходу. Так, Б. Барбер висуває на перший план концепцію сильної демократії, а саме залучення активної участі громадян, якої досі не існувало. Проте він попереджає, що використання технологій може привести до зниження почуття особистого суперництва і збільшення небезпеки маніпуляції елітою [2].

Досить цікавим є підхід Д. Гелда, який розрізняє дев'ять різних моделей демократії. Його модель участі відображає необхідність залучення як громадян, так і громадських організацій у процес формування політики. Проте, для того, щоб залучати громадян до політичного процесу, він та інші дослідники визнають, що необхідна участь саме поінформованих і активних громадян [3].

На нашу думку, електронна демократія виступає сучасним механізмом взаємодії громадянського суспільства з владними інституціями. Звичайно, рівень політичної культури і свідомості громадян визначають і розвиток електронної демократії [4, с. 379]. Нині необхідними є громадські обговорення актуальних політичних питань, замість лише «елітного» обговорення цих проблем обраними представниками. Реалізація демократичних реформ визначається залученням людей в процес прийняття рішень за умов, що вони будуть відповідально і серйозно ставитись до суспільних питань.

Які ж оптимальні моделі електронної демократії пропонують фахівці? Так, С. Колман і Д. Гетце розглядають чотири можливих сценарії підтримки демократії за рахунок технологій. Перша модель електронної демократії базується на технологіях, що підтримують пряму демократію. Друга модель заснована на інтернет-спільнотах, де технології використовуються для підтримки громадян. Третя модель електронної демократії стосується використання інформаційних технологій в мережі Інтернет для оцінки громадської думки шляхом проведення інспекцій і опитувань. І, нарешті, четверта модель

орієнтована на використання технологій, щоб привернути увагу громадян до політики через обговорення, диспути, підкреслюючи дорадчий елемент всередині демократії [5, с. 450].

Отже, успіх електронної демократії визначається такими принципами:

— створенням нових громадянських осередків для політичної взаємодії та обговорень. На даний момент існує нестача таких осередків в он-лайн середовищі; он-лайн, в свою чергу, надає значні переваги для росту ефективних громадських дискусій та різних областей дискусій;

— забезпечення взаємодії між громадянами, їх обраними представниками і урядом. Якщо громадськість запрошується в політику або законодавчий процес, то необхідно максимально ефективно полегшити та узагальнити механізми реагування, які повинні функціонувати так, щоб представники і уряд могли б слухати і вчитися;

— забезпечення різноспрямованого, інтерактивного потоку в сфері комунікацій, що був би призначений для установлення зв'язку між громадянами, їх обранцями і виконавчою владою;

— інтегрування процесів електронної демократії в більш широкі конституційні рамки та розробки;

— забезпечення існування достатніх об'ємів високоякісної інформації в Інтернеті так, щоб громадяни могли розглядати варіанти політики як на основі перевірених знань, такі і на основі свого власного суб'єктивного досвіду. Така інформація повинна бути доступною, зрозумілою і не громіздкою;

— якщо громадський голос має чути чіткіше і частіше, то потрібно підключати зусилля щодо залучення громадян до демократичного діалогу, в тому числі тих, хто є традиційно маргінальними, знедоленими чи не почутими.

Поза риторичною мовою метафор та гіпербол, все ж таки існують межі для створення нового політичного порядку в сфері електронної демократії. Звичайно, електронна демократія не є панацеєю від всіх недоліків традиційної демократії і соціальної комунікації, але вона виступає надією на сприяння розвитку двох недосконалих історичних проектів: Інтернету та демократії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Денисюк С. Г. Роль «нових мас-медіа» у політико-мобілізаційних процесах / С. Г. Денисюк, В. О. Корнієнко // Модернізація соціогуманітарного простору: історичний досвід, виклики та перспективи : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнар. участю, 14-15 травня 2015 року. — Житомир : Видавництво : Publisher Scientific, 2015. — С. 98–101.
2. Barber B. R. Strong Democracy: Participatory Politics for a New Age / B. R. Barber. — Berkeley : University of California Press, 1984.
3. David Held Models of Democracy Third Edition / David Held. — Cambridge Polity, 2006.
4. Денисюк С. Г. Громадянське суспільство: проблеми і механізми розвитку / С. Г. Денисюк, Є. Ю. Савчук // Гілея : збірник наукових праць [гол. ред. В. М. Вашкевич]. — К. : ВІР УАН, 2014. — Вип. 82. — С. 377–381.
5. Stephen Coleman and John Götze Bowling Together: Online Public Engagement in Policy Deliberation, Journal Information Polity. — Volume 7, Issue 4, December, 2002. — P. 247-252.

Столярик Павло Олегович – студент групи ІПІ-136, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: pavelstoliaryk@gmail.com.

Науковий керівник: **Денисюк Світлана Георгіївна** – доктор суспільно-політичних наук, професор, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Stoliaryk Pavlo O. - — Department of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: e-mail: pavelstoliaryk@gmail.com.

Supervisor: **Denysiuk Svitlana H**, PhD, Associate Professor of Social Political Science Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia